

УДК 636.92:636.083

Л.М. ДАРМОГРАЙ, І.С. ЛУЧИН

Львівська національна академія ветеринарної медицини

ім. С.З. Гжицького

Івано-Франківський інститут АПВ

ДИНАМІКА ЖИВОЇ МАСИ КРОЛІВ РІЗНИХ ГЕНОТИПІВ У ЛІТНІЙ ПЕРІОД ВИРОЩУВАННЯ

Вивчено інтенсивність росту, функціональний стан організму кролів генотипів білий велетень (БВ), фландр (Ф), місцева шиншилла (МШ) і новий тип шиншилли, що створюється (НТШ), при згодовуванні зеленої маси козлятнику східного, люцерни й конюшини. Визначено вірогідне збільшення середньодобових приростів і маси тіла всіх груп кролів до 90-денного віку незалежно від кормового фактора. Установлено, що вищою енергією росту вирізняються кролі НТШ, яким згодовували, окрім комбікорму, зелену масу східного козлятнику.

Генотип кролів, східний козлятник, люцерна, конюшина, інтенсивність росту

Корми у собівартості продукції за інтенсивного промислового розведення кролів становлять близько 70%. Це основний показник ефективності вирощування кролів на м'ясо. За інтенсивного та бройлерного вирощування кролів на м'ясо витрати кормів на 1 кг приросту сягають 4-4,5 к. од. Витрати протеїну на 1 кг приросту маси — 350-500 г [2-4].

Кролі — це типові рослиноїдні гризуни з простим однокамерним шлунком і кишковим типом травлення. Вони добре і багато поїдають грубих та об'ємистих кормів. Біологічними особливостями кролів є також здатність до інтенсивного розмноження та висока скороспілість, що вимагає забезпечення організму всіма поживними і біологічно активними речовинами [1, 2].

Кліматичні умови на Прикарпатті є складними для вирощування кролів, особливо високопродуктивних і скороспілих

© Л.М. Дармограй, І.С. Лучин, 2005

Розведення і генетика тварин. 2005. Вип 39.

порід. Тому триває пошук і вивчення різних генотипів кролів за відтворними здатностями, міцною конституцією, екстер'єром, високою скороспілістю, добрими відгодівельними якостями, пристосованістю до умов передгір'я Карпат, що дасть можливість істотно впливати на збільшення виробництва кролятини [4, 8]. Питання оплати корму трансформації зеленої маси бобових культур, особливо нетрадиційних, в організмі кролів різних генотипів вивчено недостатньо [5, 6]. Важливо наголосити, що актуальними є дослідження, пов'язані із встановленням продуктивної дії кормових засобів на процеси метаболізму і продуктивність тварин [6, 7].

Основною метою наших досліджень було вивчити динаміку живої маси, швидкість росту кролів вищеназваних генотипів при згодовуванні зеленої маси багаторічних бобових культур (східний козлятник, конюшина, люцерна).

Матеріал і методика досліджень. Експериментальні дослідження проводили у племінному репродукторі фермерського господарства "Еліт" Коломийського району Івано-Франківської області у весняно-літній період 2003 р. Матеріалом для роботи слугували кролі генотипів білий велетень (БВ), фландр (Ф), місцева шиншила (МШ) і новий тип шиншили (НТШ), що створюється шляхом складного схрещування в умовах Прикарпаття [4, 8]. Суть дослідження полягала у вивченні трансформації поживних речовин зеленої маси східного козлятнику, конюшини і люцерни (30% за поживністю) при контрольному вирощуванні молодяку кролів віком 45 - 120 днів.

Для вирішення даного завдання було відібрано і сформовано 12 груп кролів по 10 тварин у кожній за принципом пар-аналогів. Усі дослідження проводились згідно зі схемою дослідження (табл. 1). Інтенсивність росту піддослідних кролів визначали шляхом щомісячного зважування на електронних вагах з точністю до 1 г. Абсолютну швидкість росту (середньодобові прирости) визначали за формулою: $\frac{B_1 - B_0}{C}$, де B_1 — маса на дату зважування; B_0 — початкова маса; C — період часу між зважуваннями (дні).

Нормування годівлі піддослідних кролів проводили згідно з існуючими нормами і враховували вік, інтенсивність росту та живу масу. Зелену масу багаторічних трав для годівлі кролів

1. *Схема дослідів*

Порода	Характер годівлі					
	козлятник східний		коноушина		люцерна	
	група		група		група	
НТШ	I	Зелена маса – 30% Комбікорм – 70%, За поживністю	V	Зелена маса – 30% Комбікорм – 70%, За поживністю	IX	Зелена маса – 30% Комбікорм – 70%, За поживністю
МШ	II		VI		X	
БВ	III		VII		XI	
Ф	IV		VIII		XII	

використовували у натуральному вигляді у фазі бутонізації та початку цвітіння. Окрім зеленої маси бобових культур, кролям усіх груп згодовували гранульований комбікорм (70% за поживністю), до складу якого входили: зерно вівса — 30%, зерно ячменю — 25%, висівки пшеничні — 25%, макуха соняшнику — 13%, шпроти сої — 5%, вапняк — 1% і NaCl — 1%. Утримання кролів — кліткове у приміщеннях. Цілодобовий вільний доступ до води. Цифрові дані оброблено біометрично з використанням комп'ютерної програми.

Результати досліджень. За здатністю перетравлювати поживні речовини кормів кролі відрізняються від інших сільськогосподарських тварин. Органічну речовину грубих кормів кролі перетравлюють краще, ніж свині, але поступаються перед жуйними. Органічну речовину концентрованих, зелених і соковитих кормів вони перетравлюють так само, як жуйні або ще краще [3, 5]. Цінність зелених кормів у тому, що у них є велика кількість легкоперетравних білків, клітковини, мінеральних речовин, вітамінів і фітоестрогенів, які добре засвоюються організмом тварин. Саме тому вони є основними кормами для їхньої годівлі в літній період. Використання для годівлі кролів зелених кормів здешевлює собівартість продукції, але разом з тим у них містяться речовини, які можуть негативно впливати на здоров'я тварин і їхню продуктивність [6, 7]. За період вирощування молодняку кролів із згодовуванням зеленої маси різних бобових рослин встановлено високу інтенсивність росту до 4-місячного віку. Дослідження показали, що згодовування кролям зеленої маси бобових культур забезпечувало їх поживними і біологічно активними речовинами, але продуктивна дія їх була різною. Основним показником правильної та збалансованої годівлі є інтенсивність росту і розвитку тварин. Динаміку росту піддослідних кролів наведено в *табл. 2*.

Проведені дослідження показали, що кролі всіх груп відрізнялись високими швидкістю росту та середньодобовими приростами живої маси від 60- до 90-денного віку. Однак потрібно відзначити, що кращу продуктивну дію на організм молодняку кролів мала зелена маса східного козлятнику порівняно з люцерною і конюшиною. Кращу трансформацію поживних речовин корму в процеси обміну помічено у піддослідних групах кролів I-IV груп. Незалежно від кормового фактора

2. Динаміка живої маси за період досліду, г

Групи	45 днів	60 днів	90 днів	120 днів
I	910	1488	2515	3367
II	800	1324	2267	3062
III	900	1481	2500	3295
IV	870	1412	2321	3115
V	860	1404	2385	3174
VI	780	1264	2167	2903
VII	860	1400	2365	3134
VIII	840	1336	2214	2941
IX	870	1439	2462	3302
X	770	1281	2221	3003
XI	880	1454	2468	3249
XII	850	1385	2282	3048

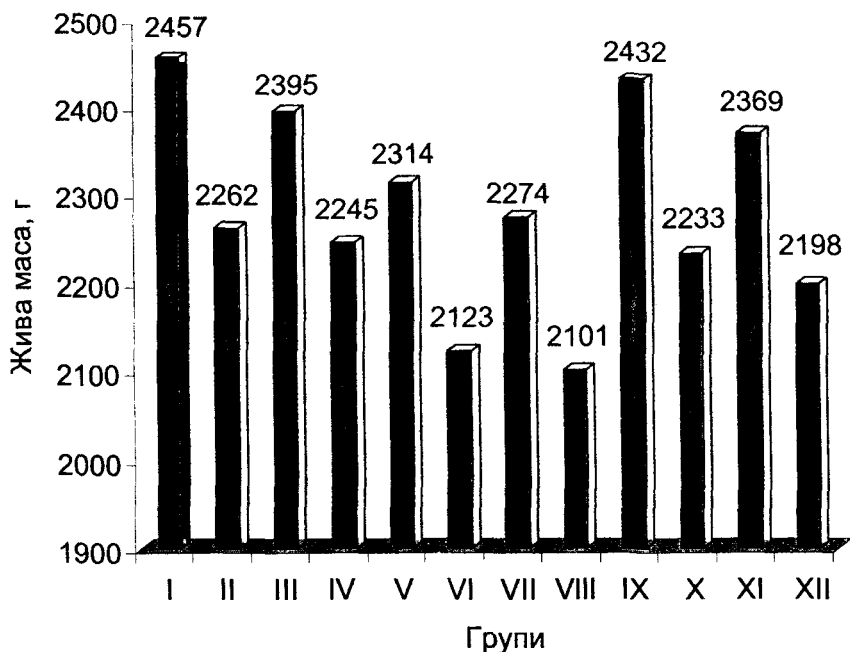
вищу інтенсивність росту мали кролі нового типу шиншили, що створюється (I, V, IX групи), особливо молодняк I групи, в яких абсолютний приріст живої маси за період вирощування був найвищий — 2457 г (див. рисунок).

Наведені дані дають можливість стверджувати, що кролі генотипу (НТШ) у молодому віці мають здатність проявляти вищу інтенсивність росту і скороспілість порівняно з іншими породами. Вирощування кролів у літній період підвищує відгодівельні показники молодняку, що сприяє збільшенню виробництва бройлерної кролятини на Прикарпатті.

Висновки. На ранніх етапах проведених нами досліджень було встановлено вищу продуктивну дію кормів із козлятника східного на продуктивність, функціональний стан тварин порівняно з контролем [6]. Результати свідчать, що вищою інтенсивністю росту вирізняються кролі нового типу шиншили, яким згодовували зелену масу східного козлятника. Виявлено вірогідне підвищення середньодобових приростів і росту всіх груп кролів до 90-денного віку незалежно від кормового фактора.

1. Довідник кролівника і звіророда / В.В. Мирось та ін. – К.: Урожай, 1990. – 256 с.

2. Поради кролівнику / М.В. Хорунжий та ін. – К.: Урожай, 1988. – 144 с.

**Абсолютний приріст живої маси піддослідних кролів
за період вирощування, г**

3. Калугин Ю.А. Кормления кроликов. – М.: Агроиздат, 1985. – 112 с.

4. Лучин І.С., Дармограй Л.М. Відгодівельні особливості молодняку кролів, отриманих від поєднання порід фландр і шиншила // Сільський господар. – 2003. – № 9-10. – С. 23-25.

5. Біологічні особливості травлення у кролів постнатального періоду / Л.Г.Калачнюк та ін. // Наук. вісн. ЛНАВМ ім. С.З. Гжицького. – Львів, 2004. – Т. 6 (№ 2). – С. 10-17.

6. Дармограй Л.М. Функціональний стан організму та продуктивність тварин при згодовуванні сінажу із *Galega orientalis* (La) // Вісн. Сумського нац. аграр. ун-ту. – Суми, 2004. – Вип. 7 (12). – С. 37-40.

7. Шарифьяров Б.Г. Козлятник восточный в рационах коров // Зоотехнія. – 1996. – № 5. – С. 15-16.

8. Лучин І.С., Щербатий З.Є. Репродуктивні якості чистопородних і

помісних кролематок порід шиншила і фландр // Наук. вісник ЛНАВМ ім. С.З. Гжицького. – Львів, 2003. – Т. 5 (№ 3). – С. 53-56.

ДИНАМИКА ЖИВОЙ МАССЫ КРОЛИКОВ РАЗНЫХ ГЕНОТИПОВ В ЛЕТНИЙ ПЕРИОД ВЫРАЩИВАНИЯ. Л.М. Дармограй, И.С. Лучын

Изучены интенсивность роста, функциональный стан организма кроликов генотипов белый великан (БВ), фландр (Ф), местная шиншила (МШ) и новый тип шиншиллы, что создается (НТШ), при скармливании зелёной массы козлятника восточного, люцерны и клевера. Определено достоверное увеличение среднесуточных привесов и массы всех групп кроликов до 90-суточного возраста независимо от кормового фактора. Установлено высшую энергию роста у кроликов НТШ, котрым скармливали, кроме комбикорма, зелёную массу восточного козлятника.

Генотип кроликов, восточный козлятник, люцерна, клевер, интенсивность роста

DYNAMICS OF RABBITS LIVING MASS OF DIFFERENT GENOTYPES AT GROWING DURING SUMMER PERIOD. L.M. Darmohraj, I.S. Luchyn

It was studied the influence of green mass of galega orientalis, alfalfa, clover on growth intensity, functional state of organism of white glant breed rabbits (WG), flandr (F), chinchilla (C) and new type of chinchilla (NTC). The productive action of such feeds on fattening indices of rabbits of high mentioned breed, feed payment were described. It was proved that the green mass of galega orientalis provides with better nutrients transformation in all experimental groups of rabbits in comparison with alfalfa and clover.

Rrabbits breeds, galega orientalis, alfalfa, clover, productivity